

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: gabriela.samanova@soc.cas.cz

Veřejné mínění o interrupci, eutanazii a trestu smrtiTechnické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2010, v10-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. – 10. 5. 2010</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1061</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.113, OV.158, OB.3</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. června 2010</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Gabriela Šamanová</i>

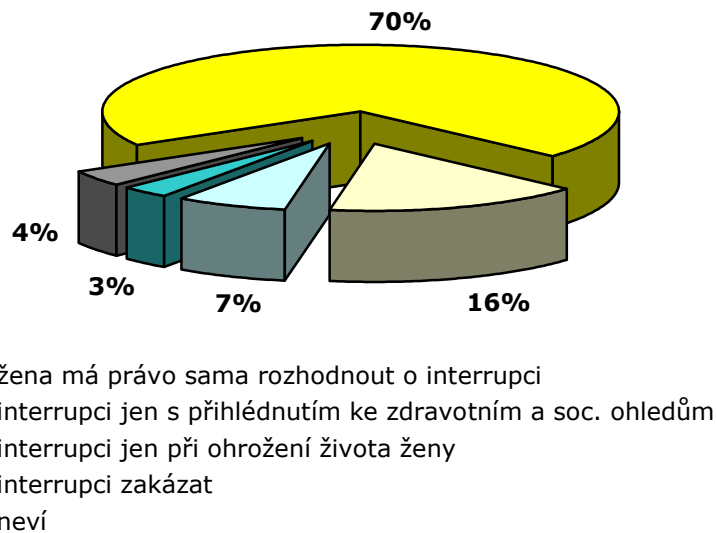
V květnovém šetření mapovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění názory na z morálního hlediska kontroverzní otázky. Oslovení občané se vyjadřovali k interrupcím¹, k eutanazii² a k trestu smrti³.

Téměř tři čtvrtiny účastníků výzkumu se domnívali, že o interrupci má žena právo rozhodovat sama. Názor, že by umělé přerušování těhotenství mělo být povoleno jen s přihlédnutím ke zdravotním a sociálním ohledům na dítě a ženu, zastává 16 % respondentů. Výhradně při ohrožení života ženy by interrupci povolilo 7 % dotázaných a 3 % by interrupci úplně zakázala (viz graf 1).

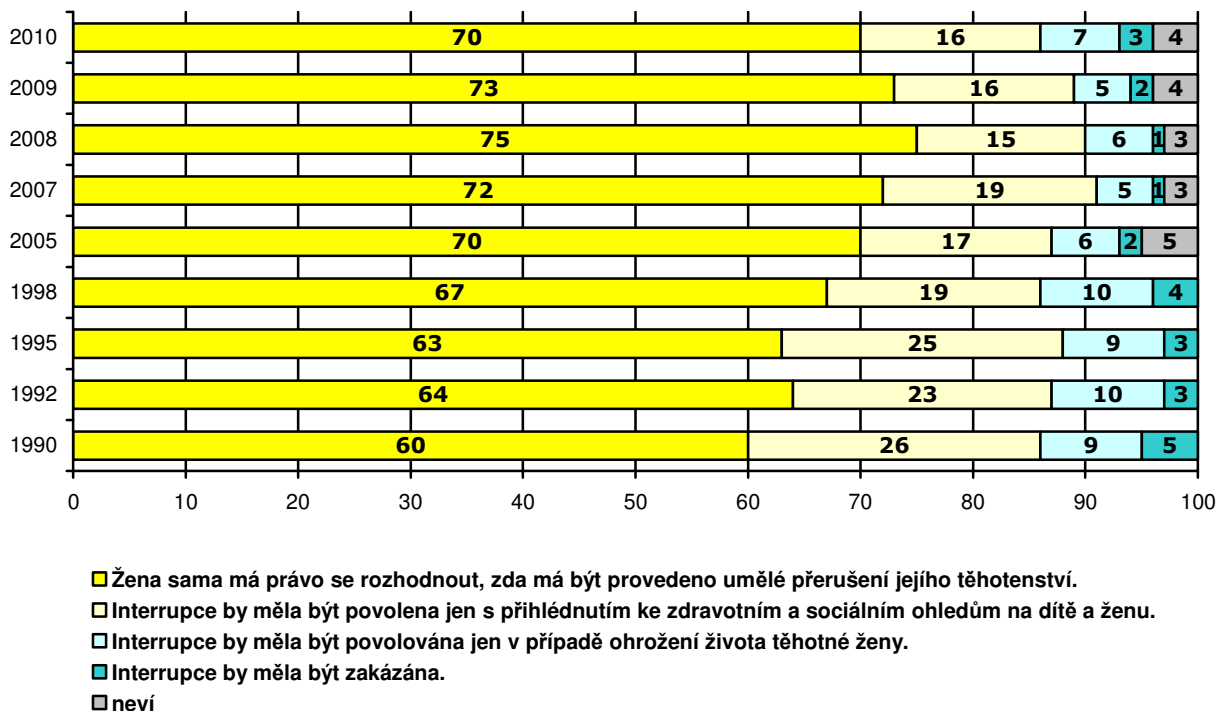
¹ Otázka: „Řekněte, který z těchto názorů je Vám osobně nejbližší: Žena sama má právo se rozhodnout, zda má být provedeno umělé přerušování jejího těhotenství; interrupce by měla být povolena jen s přihlédnutím ke zdravotním a sociálním ohledům na dítě a ženu; interrupce by měla být povolována jen v případě ohrožení života těhotné ženy; interrupce by měla být zakázána?“

² Otázka: „Souhlasíte s tím, aby náš právní řád umožňoval ukončení života nevyléčitelně nemocného člověka (tzv. eutanazii)? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte.“

³ Otázka: „Má či nemá podle Vás v České republice existovat trest smrti? Rozhodně má existovat, spíše má existovat, spíše nemá existovat, rozhodně nemá existovat.“

Graf 1: Názory na interrupce

Postoje veřejnosti k umělému přerušení těhotenství byly po celé sledované období poměrně liberální. Od roku 1990, kdy byla otázka v kontinuálním šetření veřejného mínění položena poprvé⁴, se podíl lidí podporujících právo ženy svobodně rozhodnout o svém těhotenství ještě zvětšil (viz graf 2).

Graf 2: Názory na interrupce: časové srovnání 1990 – 2008

Pozn.: Do roku 1998 byla data zpracovávána bez odpovědi „neví“.

⁴ V letech 1990 – 1998 byla otázka součástí výzkumu Institutu pro výzkum veřejného mínění (IVVM), na jehož činnost CVVM navazuje.

Zásadní rozdíl v názorech na umělé ukončení těhotenství se projevil mezi věřícími v Boha a nevěřícími. S výrokem, že žena má právo sama rozhodnout o interrupci, souhlasí pouze 57 % věřících ve srovnání s 78 % mezi nevěřícími. Věřící lidé statisticky významně častěji podporují povolení interrupce pouze s přihlédnutím ke zdravotním či sociálním důvodům a interrupci při ohrožení života ženy. Úplný zákaz umělého přerušování těhotenství by podpořila 4 % věřících a 1 % nevěřících.

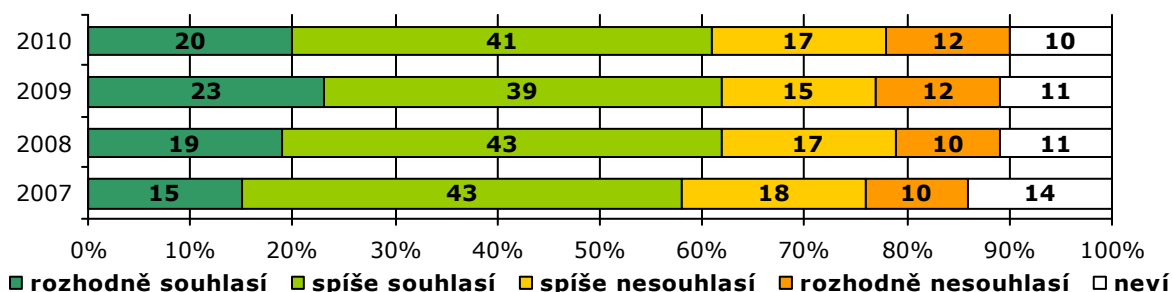
S tím, aby žena mohla rozhodovat o interrupci sama, projevují souhlas významně méně často muži. V tomto případě nejde zřejmě o upření práv na svobodné rozhodování obecně, do uvažování mužů se pravděpodobně promítá v poslední době nastolované téma práv otců spolurozhodovat o osudu nenarozeného dítěte.

V názorech na interrupci hraje roli také věk dotázaných. Starší lidé (zhruba nad šedesát let) častěji podporují některé omezení či úplný zákaz potratů než lidé z mladších věkových skupin.

Liberálněji se k interrupcím stavějí lidé se středoškolským a vysokoškolským vzděláním a dobrou životní úrovní.

V otázce ukončení života nevléčitelně nemocného člověka se více než tři pětiny oslovených (61 % při součtu odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“) kloní k názoru, že náš právní řád by měl eutanazii umožňovat. S uzákoněním eutanazie nesouhlasí 29 % respondentů a každý desátý se k tomuto tématu neumí vyjádřit (pro výsledky s časovým srovnáním s údaji z posledního šetření viz graf 3).

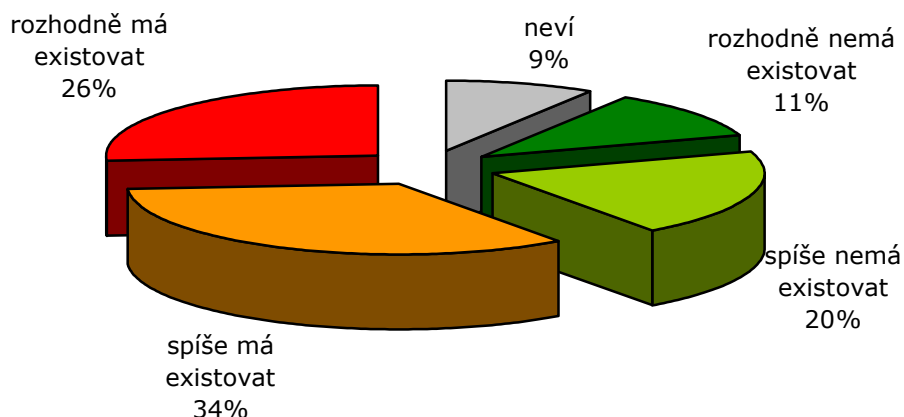
Graf 3: Názory na eutanazii

Třídění druhého stupně ukázalo, že nesouhlas s eutanazií je statisticky významně častější u věřících lidí než u lidí bez náboženského vyznání. S eutanazií častěji než ostatní nesouhlasí lidé starší šedesáti let.

Trest smrti má v České republice tradičně více zastánců než odpůrců. Podle názoru necelých dvou třetin dotázaných by trest smrti v České republice existovat měl (60 % souhlasných odpovědí při součtu odpovědí „rozhodně má existovat“ a „spíše má existovat“). Naopak přibližně třetina veřejnosti soudí, že trest smrti by v českém právním řádu být zakotven neměl (31 % při součtu odpovědí „spíše nemá existovat“ a „rozhodně nemá existovat“). Odpověď „nevím“ zvolilo 9 % dotázaných (pro podrobné výsledky viz graf 4).

Graf 4: Názory na trest smrti

Také u trestu smrti se rozdíly v rozvrstvení odpovědí projevily zejména při třídění podle víry. Analýza ukázala, že statisticky významně častěji jsou pro absolutní trest lidé bez vyznání. Věřící lidé častěji odpovídali, že trest smrti rozhodně nemá existovat. Proti trestu smrti se častěji stavějí také vysokoškolsky vzdělaní lidé.

V grafu 5 je vidět, že největší podporu měl trest smrti u české veřejnosti na počátku devadesátých let minulého století. V dalším období přes krátkodobé výkyvy tento podíl klesal a svého dosavadního minima dosáhl v roce 2002, kdy s existencí absolutního trestu souhlasilo 56 % dotázaných. Zastánci trestu smrti čítají (v souhrnu odpovědí rozhodně a spíše má existovat) v posledních pěti letech průměrně 60 % občanů.

Zrcadlově ke snižující se podpoře trestu smrti vzrůstá počet jeho odpůrců. Ze 13 % v roce 1992 stoupl do roku 2010 na 31 %.

Graf 5: Stoupenci versus odpůrci trestu smrti: vývoj (v %)